

Tửu Thú Qua Mấy Vần Thơ

Rượu đã có mặt trong lịch sử lâu đời. Trong các sách Việt cổ đã có nói đến rượu, Lĩnh Nam chích quái ghi rằng: Về thời Hồng Bàng, “Lúc đất nước còn sơ khai, dân không đủ đồ dùng, phải lấy vỏ cây làm áo, dệt cỏ tranh làm chiếu, lấy bả cơm làm rượu”

Người ta uống rượu trong nhiều trường hợp như lúc vui, khi buồn, cả lúc bình thường. Đám cưới uống rượu để chung vui, đám tang uống rượu để chia buồn, khi thăng quan tiến chức, mừng thi đậu, thắng cuộc, thua cuộc cũng uống. Rượu đã trở thành thứ không thể thiếu trong các dịp lễ, tết, tiệc như tục ngữ đã viết “Vô tửu bất thành lễ”. Uống rượu là một tập quán trong giao tiếp xã hội, nhấm nháp bên những câu chuyện, chia sẻ tâm tình, gắn kết tình bằng hữu, trong những ngày lễ hội, lúc buồn phiền, hỏng thi, bị giáng chức, thất chí, thất tình...

Xưa nay, “cầm, kỳ, thư, họa, thi, tửu, hoa, trà” luôn được coi là tám thú vui thanh nhã của các bậc tao nhân mặc khách. Nguyễn Trãi trong Gia huấn ca, đã viết về những thú vui tao nhã của các nhà Nho xưa:

“Đưa chi chén rượu câu thơ,
Thuốc lào ngon nhạt, nước cờ thấp cao”

Trong văn thơ cũng có ghi: “Người giỏi rượu chân tình tri kỷ”.

Hương thơm thoang thoảng sáng lắt lay
Hạnh Hoa thôn ấy tỏa hương say
Biệt ly tay nắm tình vô hạn,
Gặp bạn nâng ly cứ cuồng say.
Bầu bạn tao nhân đối nguyệt ẩm,
Lại theo mặc khách dạo cùng thơ.
Chân trời vạn dặm tình lưu luyến,
Duy có chén vàng nhớ cổ hương.

Cổ nhân nói rằng: “Uống rượu, đó cũng là học vấn, chẳng phải chuyện ăn nhậu”, và : “Khi say càn khôn lớn, bầu rượu thánng ngày dài”. Kẻ trí nhận thức thế gian khi cơn say vừa hết, triệt ngộ nhân sinh, tu luyện phẩm đức bản thân.

Nguyễn công Trứ viết về thú vui của rượu trong bài “Cầm kỳ thi tửu”:

...Ai say, ai tỉnh, ai thua được,
Ta mặc ta mà ai mặc ai! .Và
Khi ca, khi tửu, khi cắc, khi tùng,
Không Phật, không tiên, không vương tục.

Ông còn ca rằng:

Còn trời, còn nước, còn non.

Còn cô bán rượu anh còn say sưa.

Nhưng mà uống rượu có nhiều cách uống cũng như Nguyễn Khuyến đã mô tả cảnh buồn khi không còn bạn, không còn thiết uống rượu, bởi lúc đó không còn người để chia sẻ vị ngon của rượu. Người đã không còn thì không có cảm hứng làm bất cứ điều gì dù đó có là thú vui nhất trong cuộc đời thì đều trở nên vô nghĩa.:

Rượu ngon không có bạn hiền, Không mua không phải không tiền không mua.
Những lúc buồn phiền thì uống rượu để quên cái sầu như Cao bá Quát tả:

Ba vạn sáu ngàn ngày là mấy,
Cảnh phù du trông thấy đã nực cười.
Thôi công đâu chuốc lấy sự đời,
Tiêu khiển một vài chung lếu láo.

Tản Đà tâm sự :

Cụ hâm rượu nữa đi thôi
Be này chùng sắp cạn rồi còn đâu
Rồi lên ta uống với nhau
Rót đầu lòng ấy vào đầu lòng này...
Còn lúc hồng thi thì: Ông tớp rượu vào, ông nói ngông.

Say sưa nghĩ cũng hư đời
Hư thì hư vậy say thời cứ say
Đất say đất cũng lãng quay
Trời say mặt cũng cũng đỏ gay ai cười ?\

Nhà thơ Tế Xương cũng uống rượu và còn hơn nữa:

Một trà, một rượu, một đàn bà
Ba cái lãng nhãng nó quấy ta
Chừa được cái gì hay cái nấy
Có chằng chừa rượu với chừa trà!

Nguyễn Khuyến có viết bài thu ẩm mà nhiều học sinh trung học có đọc qua:

Năm gian nhà cỏ thấp le te,
Ngõ tối đêm sâu đóm lập loè.
Lưng giậu phất phơ màu khói nhạt,
Làn ao lóng lánh bóng trăng loe.
Da trời ai nhuộm mà xanh ngắt?
Mắt lão không vầy cũng đỏ hoe.
Rượu tiếng rằng hay, hay chằng mấy.
Độ năm ba chén đã say nhè.

Ca dao ta cũng nói nhiều về văn hóa rượu như :

Vua Ngô 36 tán vàng
Chết xuống âm phủ có mang được giở
Vua Chỗm uống rượu tì tì
Thác xuống âm phủ khác gì vua Ngô !

Hay là:Ở đời chẳng biết sợ ai

Sợ thẳng say rượu nói dai tối ngày

Ca dao còn khuyên rằng:

Anh ơi uống rượu thì say
Bỏ ruộng ai cày, bỏ giống ai gieo.
Mang bầu đến quán rượu đâu
Say hoa đắm nguyệt, quên câu ân tình
Rượu lạt uống lãm cũng say
Người khôn nói lãm dẫu hay cũng nhàm

Thế gian ba sự khôn chừa
Rượu nồng, dê béo, gái vừa đương tơ
Giàu đâu đến kẻ ngủ trưa,
Sang đâu đến kẻ say sưa tối ngày.
Nhưng mà dân nghiện rượu thì cho rằng:
Hiu hiu gió thổi đầu non,
Ai mà uống rượu là con Ngọc Hoàng.

Đến chết cũng còn say:
Sống ở dương gian đánh chén nhè
Chết về âm phủ cặp kè kè
Diêm vương phán hỏi rằng chi đó?
– Be !

Lý Bạch một đời uống rượu, ngắm trăng, thưởng hoa, làm thơ, từng viết:
“Nhân sinh đắc ý tu tận hoan. Mạc sử kim tôn không đổi nguyệt” (Đời người đắc ý cứ vui tràn. Chớ để chén rượu vàng cạn dưới trăng). Nhưng ông cũng viết: “Trừu đao đoạn thủy, thủy cánh lưu. Cử bôi tiêu sầu, sầu cánh sâu” (Rút dao chặt nước nước càng chảy. Nâng chén tiêu sầu sầu càng sâu), vì có khi rượu chẳng phá nỗi sầu mà lại mang thêm phiền đau.

Lý Bạch để lại mấy câu thơ về rượu đầy cảm khái
Nguyệt Dạ Độc Chước (Lý Bạch)
Hoa gian nhất hồ tửu
Độc chước vô tương thân
Cử bôi du minh nguyệt
Đối ảnh thành tam thân
Nguyệt tức bất giải ẩm
Ảnh tùy tùy ngã thân
Tạm bạn nguyệt tương ảnh
Hành lạc tu cập xuân...

Một mình uống rượu dưới trăng
Có rượu không có bạn,
Một mình chuốc dưới hoa.
Cất chén mời Trăng sáng,
Mình với Bóng là ba.
Trăng đã không biết uống,
Bóng chỉ quán theo ta.
Tạm cùng Trăng với Bóng,
Chơi xuân cho kịp mà !

Và: Xuân Nhật Túy Khởi Ngôn Chí
Xử thế nhược đại mộng
Hồ vi lao kỳ sinh?
Sở dĩ chung nhật túy
Đồi nhiên ngộ tiền doanh

Giác lai miện đình tiền...

Ngô Tất Tố dịch

Ở đời như giấc chiêm bao

Làm chi mà phải lao đao cho đời?

Vậy nên say suốt hôm mai

Bên cây cột trước, nằm dài khểnh chân

Tỉnh rồi, chợt ngó trước sân...

Rượu trong tâm trạng cổ nhân là cách để tiêu sầu, giải phiền muộn, gọi là phá thành sầu như câu: “Dục phá thành sầu duy hữu tửu” (Muốn phá thành sầu chỉ có rượu mà thôi).

Tô Đông Pha trong một đêm Trung thu hơn nghìn năm trước, tay nâng chén rượu mà ca rằng:

Minh nguyệt kỷ thời hữu

Bả tửu vấn thanh thiên

Bất tri thiên thượng cung khuyết

Kim tịch thị hà niên

Dịch nghĩa:

Vầng trăng sáng có tự khi nào

Nâng chén rượu lên hỏi trời cao

Chẳng biết cung điện trên chốn ấy

Đêm nay đã là đêm năm nào

Người xưa uống rượu một cách tài tử như vậy, uống say rồi lại làm thơ, để lại cho đời biết bao câu chuyện đẹp. Người xưa cũng uống nhiều, uống dữ nhưng luôn có thể tự kiểm soát được hành động của chính mình khác hoàn toàn với “văn hóa nhậu” xô bồ, dung tục bây giờ. Chưa kể các vị kém văn hóa ra nước ngoài uống rượu kiêu dzô dzô say sưa to tiếng, om sòm dưới cái nhìn khinh bỉ của người ngoại quốc, mất cả quốc thể.

Nguyễn H.

www.vietnamvanhien.org

VIỆT NAM VĂN HIẾN

www.vietnamvanhien.info

TỦ SÁCH VĂN HIẾN ONLINE VỚI HƠN 11000 TÁC PHẨM